

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1907. november hó 1.

XXI. FÜZET.

XLVI-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ara egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelékben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félvékre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többre kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetnek meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkesztő *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Áráat legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐÓR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsészai Belházy Emil. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TOLGV ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

4

Oldalt-döntés az árvai közbirtokosság uradalmának egyik vágásában.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVI. ÉVF.

KÖZLÖNYE

21. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-uteza 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☞

(Telefon: 37-22.)

Mező- és erdőgazdasági érdekképviselet.

Irta: *Kaán Károly.*

Mindig és kizárólag csak „mezőgazdasági“ érdekképviseletről hallunk a földbirtokosok és mezőgazdák körében. A földmivelésügyi miniszter kérdőpontjaira adott és a pécsi gazdakongresszus elé terjesztett válaszaik, de a gazdasági érdekképviselet mezőgazdasági irodalma is egyáltalán és kizárólag mezőgazdaságinak jelzi a tervezett és sokak által oly lelkesen szorgalmazott gazdasági érdekképviseletet.

Fennakadunk a mezőgazdák részéről oly következetesen alkalmazott ezen a megjelölésen. Okunk van fennakadni, amikor a földmivelési miniszter kérdéseire adott válaszokban megnyilvánuló határozott állásfoglalás szerint az érdekképviseletet éppen a mezőgazdák nemcsak a mezőgazdaság, hanem az erdőgazdaság szolgálatára is rendelni kívánják. Fennakadunk, mert az esetre, ha az erdőgazdaság

a mezőgazdasággal tényleg közös érdekképviselőt nyer, annak helyes megnevezése csakis: „mező- és erdőgazdasági érdekképviselő“ lehet.

A jelen értekezés szives olvasói között lesz talán olyan, aki meg e megjegyzésen akad fenn s úgy érvel, hogy nem érdemi része ez a gazdasági érdekképviselő kérdésének. Ezzel szemben azt vallom, hogy ha egyáltalán lehetséges hazánkban a mező- és erdőgazdasági érdekek képviselőtének közös alapon való megoldása, úgy az érdekek közös és sikeres védelmét, de sőt az érdekképviselői törvény tervezetének sikerét is csak a jó egyetértés biztosíthatja. Pedig az erdőgazdaságnak már a czimben való mellőzése, vagyis az intézmények olyan megjelölése, melyből az erdőgazdaság fogalmát kiolvasni nem lehet, a kitűzött cél szolgálatára kívánatos egyetértés előmozdítására nem vezethet.

Ugy hiszszük azonban, hogy a tervezett intézmény ilyenforma megjelölése nem célzatos. Megváltoztatása, illetve kiegészítése akkor, ha az erdőgazdaság képviselője a mezőgazdaságéval egy intézményben tényleg társítható lesz, már ez okból és annál kevésbbé fog nehézségbe ütközni, mert hiszen a mező- és erdőgazdaság közös czimbe foglalásának kérdése legutóbb nyert rendezést *nemzetközi alapon is*.

A mező- és erdőgazdák folyó évben Wienben megtartott kongresszusának május hó 25-iki ülésén*) Guttenberg lovag, udvari tanácsos szólalt fel oly irányban, hogy a kongresszust a jövőre nem mezőgazdaságinak (Landwirtschaftlicher Kongress) hanem *mező- és erdőgazdaságinak neveznék*. Amikor — ugymond — a kongresszus erdőgazdasági kérdéseket is tárgyal, a kongresszus czimének

*) Lásd Erdészeti Lapok XII. füzet 750.

egyoldalú megjelölése annál kevésbé lehet helyes, mert az erdőgazdaság *önálló ága a földmívelésnek és nem vonható a mezőgazdaság fogalma alá.*

A teljes ülés *ellenvetés nélkül* el is fogadta az indítványt, amelynek értelmében a nemzetközi kongresszust a jövőre mező- és erdőgazdaságinak (Land- und Forstwirtschaftlicher Kongress) fogják nevezni.

Amint már ebből látjuk, annak idején a németek is belé estek ebbe a hibába, de közmegelegedésre orvoslást nyert a tévedés, a legelőkelőbb gazdasági testület, a nemzetközi kongresszus részéről és annak czimében. Ilyen korrekció után azután a hiba ismétlődése már mindenestre ki van zárva. Nem hiszszük ezért, hogy tényleg bekövetkező közösség esetén akadály legyen a kamarák helyes és minden érdeket kielégítő megnevezésének nálunk, és főleg, hogy akadály legyen Darányi Ignác dr. földmívelésügyi miniszternél, aki az erdőgazdaság iránt érzett vonzalmának nem egyszer tiszteletreméltó kifejezést adott s aki éppen a mezőgazdák ez évi pécsi kongresszusán tartott beszédében mutatott rá arra, hogy a gazdasági érdekképviselő kérdésének sikeres megoldása az érdekeltek békés és egyetértő munkálkodását előfeltételezi.

Ez a feltétel kizárja annak lehetőségét, hogy egyszerűen „mezőgazdasági“-nak nevezzék azon gazdasági célok érdekképviselőt, amelyekről hazánkban szó van és amelyekbe az erdőgazdaságot is bevonni kívánják. A korrekció bekövetkeztét már ezért, de az igazság, úgy mint a jó ügy érdekében is mindaddig remélni kívánjuk, amíg az a terv fennáll, hogy az érdekképviselő az erdőgazdaság szolgálatára is rendeltessék.

Áttérve már most a gazdasági érdekképviselő tárgyára, konstatálhatjuk, hogy a mezőgazdatársadalomban a gaz-

dasági kamarák kialakításának főbb módozatai, általános feltételei kérdésében megnyilvánult nézeteltérések miatt heves vita folyt.

Gazdasági egyesületek kialakítása kamarákká, avagy kamarák létesítése a vidéki gazdasági egyesületek érintése nélkül; megyei vagy kerületi kamarák stb. voltak azok a főbb kérdések, melyek e tárgyban a vita anyagául szolgáltak.

A gazdasági kamarákat sokan a vidéki egyesületekből kivánták alakítani. Heves agitáció folyt e cél sikere érdekében. A többség azonban nem fogadta el ezt a tervet. És ez helyes is. Nagy a különbség a kamara intézménye és a gazdasági egyesület között. Egymásba olvasztani ezt a két szervezetet nem lehet. Ezek egymás mellett nemcsak megélhetnek, de egymást *előfeltételezik* és egymást támogatni hivatottak.

A kamara a *kötelező* társulás alapján létesülő hatósági testület. Hivatása: „hogy a földművelésügyi miniszterium egy csomó föladatát decentralizálja és intenzívebben művelje“. Olyan társadalmi szerv, „amelyben a gazdasági társadalom érdekei felfelé és lefelé védelmet találnak. Amely gyakorlati kezdeményezései megvalósítását nem bizza kérelmező feliratokra és átiratokra, hanem elvégzi maga“.

Az egyesület a *szabad* társulás alapján alakul ki. Az önkényes tömörülésnek köszöni létét. Agitatórius szerv, melynek több irányban a kamarákat is ellenőriznie kell. Amely több tekintetben arra is hivatott, hogy a gazdasági kamarának végrehajtó eszköze legyen; s hogy a kamarákban kidolgozott eszmék gyakorlati megvalósítását elősegítse.

Sokan teljesen indokolatlanul a kamaráktól a vidéki egyesületek létét féltik.

Eleinte Poroszországban is azt hangoztatták, hogy a gazdasági egyesületek működését a kamarai rendszer behozatala meg fogja bénítani. Az eredmény ezzel szemben az lett, hogy a gazdasági egyesületek tagjainak száma megháromszorosodott.

A porosz kormány tényleg a gazdasági egyesületek többségének ellenére léptette életbe a kamarai intézményt. Sikere, főleg mezőgazdasági nézőpontokból, mégis várakozáson felüli. Működése általános elismerést biztosított magának.

Ezek előre bocsájtása után kíséreljük meg annak a kérdésnek a fejtegetését, hogy vajjon társítható-e, s ha igen, milyen alapon társítható a magyar mező- és erdőgazdasági érdekek képviselője a tervezett kamarai intézményben?

Az O. M. G. E. kerületi és nem megyei kamarákat tervez. A kisebbségi véleménynek a megyei kamarák mellett való heves agitációja folytán a pécsi gazdakongresszuson ez a kérdés nyitva maradt. Nem tévedhetek, ha azt állítom, hogy az erdőgazdaság érdekeinek is a kerületi és nem a megyei kamarák felelnek meg jobban.

Egyetérthetünk Rubinek Gyulával, aki szerint: „Erős szellemi gócpontokat, tekintélylyel bíró érdekképviselői testületeket a gazdasági kamarákból csakis akkor alkothatunk, ha a bennök rejlő erőt nem forgácsoljuk, hanem tömörítjük. Ha kellő anyagi és erkölcsi erővel látjuk el, amelyre támaszkodva oly közhasznú intézményeket létesítünk, amelyeket kisebb kamarák létesíteni illetve fenntartani nem képesek“. „Csakis nagyobb kerületi kamarai középpontok képesek továbbá arra, hogy a világkonjunkturákat állandóan figyelemmel kísérik, ennek megfelelően a termelést irányítani, az értékesítést szervezni tudják.

Csak ily nagy anyagi erővel rendelkező középpont képes arra, hogy közgazdaságilag magasan képzett egyéneket tarthasson, akik az ipar és kereskedelem hasonló képzettségű egyéneivel a versenyt minden téren felvehessék, a külföld mozgalmait figyelemmel kísérik, a hazai mozgalmakat irányítsák s általában a magyar közgazdasági politikának állandó munkásai legyenek.“*)

Nekünk azért is alkalmasabb az a terv, hogy a kamarák kerületenként szerveztessenek, mert kerületeik szerinti megosztással, illetve *a kerületek keretében a legmegfelelőbb formában lesznek kialakíthatók a vidéki erdőgazdasági egyesületek.*

Ezek az egyesületek, amelyek szerves kapcsolatban lennének az Országos Erdészeti Egyesülettel, jó sikerű ellenőrzőivé válnának a kamarák ténykedésének és hathatós előmozdítói lennének annak, hogy erdőgazdasági érdekek a kamarákban és azokon kívül is méltó és kellő arányu istápolásra találjanak.

Az erdőgazdasági érdekek megfelelő érvényesülésének garanciális biztosítékaként azonban más, a létesítendő gazdasági kamarák belső szerveibe nyúló támasztópontokat kell keresnünk. Ezek nélkül éppen Magyarországon szó sem lehet arról, hogy a mező- és erdőgazdasági érdekek közös kamarai intézménybe foglaltassanak.

Megfelelő garanciális biztosíték tehát előfeltétele a kérdés helyes megoldásának. Ilyen biztosítékot találunk, ha abból az egyedül helyes alapgondolatból indulunk ki, *hogy a mező- és erdőgazdasági érdekek szolgálata a nagyobb erő kifejtés és nem egyszer közös célok sikerének előmozdí-*

*) Rubinek „A mezőgazdasági érdekképviseletekről“. Köztelek 1907. 64. sz.

tására a legszorosabban társulhat, de nem olvadhat egybe a kamarai intézményben.

A mezőgazdaságnak és erdőgazdaságnak mint két őstermelő ágazatnak egymás mellett, társuló közösségben lehetséges, sőt kívánatos az együttműködése. Éppen a tervezett közösség lesz hivatva kizárni az ellentéteket akkor, ha mindkét ágazat nem egymás ellen, de egymás mellett működik és egymás nemzetháztartási jelentőségét átérezve, egymás gazdasági tevékenységét tiszteletben is tartja.

A tervezett közösség lesz hivatva arra, hogy kifelé a gazdasági érdekek minél tekintélyesebb és hathatósabb, a földművelési érdekek erő kifejtése minél tömörebb, impozánsabb és sikerdusabb legyen.

Amily kívánatos azonban ez a közösség, annyira feltétel a most kifejtettek alapján, hogy *a mező- és erdőgazdasági érdekek a mező- és erdőbirtok területei megosztásával összeegyeztethető valamely kvóta arányában nyerjenek erkölcsi és anyagi támogatást és kielégítést.* Hogy a kamarák állami támogatása és közös czimen befolyó bármilyen járuléka ilyen kvóta szerint oszolják meg.*)

A területi megosztás viszonya, vagyis a gazdasági ágazatok térfogati aránya már magában bizonyos kvótául kínálkozik. Figyelemmel azonban az erdőbirtok nem egy helyütt nagy térfogatára, de főleg külterjességére, *az anyagiak kvótájának* egyedül helyes arányát a mező- és erdőgazdaság kataszteri tiszta jövedelmének helyes szembeállításával lelhetjük fel.

A mezőgazdák a kamarai járulékot ugyis a művelhető földterületek kataszteri tiszta jövedelmének maximálisan egy százalékában kívánják megállapítani. A mező- és erdő-

*) Azok a járulékok, amelyek pl. kizárólag az erdőgazdaság vagy a mezőgazdaság valamely osztályát illetik, nem kerülnének megosztásra.

birtok ily alapon befolyó kamarai járulécai külön vett két összegének egymáshoz való viszonya minden esetre az a leghelyesebb kvóta, amelylyel az érdekképviselőlet közösségében társulni kívánó mező- és erdőgazdaság anyagi érdekei arányba hozhatók.

A sík földön és dombvidéken a mezőgazdaság kvótája lesz aránytalanul nagyobb. A hegyvidéken természetesen viszonylag több az erdőterület után befolyó kamarai járulék. Nemzetháztartásilag ez mindenestre helyes és indokolt.

A kamara dolga azután, hogy mint használja fel a mezőgazdaság céljaira befolyó jövedelmeket kizárólag a mezőgazdaság, az erdőgazdaság céljaira befolyókat csakis az erdőgazdasági célok előmozdítására. Ezt ugyanis a helyi viszonyok mérlegelésével egyedül a kamara hivatott elbírálni. Kívánatos autonómiájának céltalan csorbitása lenne, de a jó ügy sikere ellen is történnék, ha ilyen részletkérdések megoldására a törvénybe bármilyen előírások foglaltatnának.

Az erdőgazdasági érdekek azonban éppen sajátosságuk miatt és éppen hazánkban nemcsak anyagi, hanem különleges erkölcsi támogatást és biztosítékot is követelnek a kamarákban. Kívánja ezt joggal Magyarország tizenhárom millió kat. hold erdőterülete és annak nemzetháztartási jelentősége. Kívánják azok a szomorú jelenségek, amelyek arról tesznek tanuságot, hogy a magyar gazdatársadalom még éppenséggel nem méltányolja az erdőgazdálkodás magán-gazdasági jelentőségét s azt a szerepét, melyre az ország gazdaságában hivatott.

Amíg a német földbirtokosok versenyeznek abban, hogy a mezőgazdálkodás mellett belterjes erdőgazdaságot üzzenek és az erdőgazdálkodásban nemcsak gyakorlati, hanem tudományos jártasságuknak lépten-nyomon adnak

kifejezést, addig azt tapasztaljuk, hogy birtokosaink tekintélyes részének erdőgazdasági tevékenysége — tisztelet a kivételnek — az erdők pusztításában merül ki. Sőt még mezőgazdasági tevékenységük is nem egyszer az erdő rovására nyilatkozik meg akkor, amidőn állattenyésztésük állítólagos istápolása, de mindenesetre a látszólagos, vagy mondjuk pillanatnyi tényleges haszon biztosítása mellett nem számolnak a hegyvidék hamarosan kopárságra hajló erdőtalajának pusztulásával. Nem azzal, hogy a letarolt és tönkre legeltetett hegyoldalokon sokszor évszázados, de minden esetben nagyon is költséges korrekciót igénylő kopárságok keletkeznek.

Az erdőgazdálkodás érdekei szolgálatának erkölcsi biztosítékát egyebekben azok a magasabb nemzetháztartási érdekek is sürgetik, amelyek a hitbizományi, a közvagyon természetű és a holtkézen levő nagy erdőbirtokok fenntartása érdekében az erdőtörvény rendelkezéseiben is különös kikötéseket (tervszerű gazdálkodás stb.) követeltek meg. Szükségesnek ismerjük különben az erdőgazdaság kamarai képviselőjének *az erdőföldek területi arányában való törvényes rendezését magyar nemzeti nézőpontokból, a magyarság szupremáciája érdekében is.*

A földmivelési miniszter kérdőpontjaira Rubinek Gyula, mint a gazdasági érdekképviselő előadója részéről, a pécsi kongresszus elé terjesztett válaszok elseje kifejezést ad annak, hogy a kerületek beosztása a nemzetiségi viszonyok figyelembe vételével történjék. Rubinek Gyula a Köztelek folyó évi augusztus hó 24-én kelt 66. számában ismertet is egy idevágó tervezetet a következő beosztással: (Lásd tuloldali táblázatot).

Ez a tervezet a nemzetiségi viszonyokra figyelemmel van, de nincs tekintettel arra, hogy a nemzeti érdekekből

Kerület		A kerülethez tartozó törvényhatóságok	Kat. hold termő terület	A kat. tiszta jö- vedelem 10/0-a		Népesség száma		
száma	neve			A földadó 10/0-a	magyar	nem magyar	Összesen	
			ezer k. h.	ezer korona	ezer lélek			
I	Pozsonyi	Pozsony, Komárom, Mo- son, Esztergom, Nyitra, Hont, Bars, Trencsén vár- megyék és Pozsony, Ko- márom és Selmeicz-Béla- bánya városok.	4180	297	74	592	1126	1718
II	Budapesti	Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Jász - Nagykun - Szolnok vármegyék és Budapest, Kecskemét városok	3006	248	64	1651	294	1945
III	Miskolczi	Borsod, Heves, Nógrád Zólyom, Turócz, Abauj- Torna, Szepes, Liptó, Árva és Gömör várme- gyék és Kassa város	5738	228	57	936	876	1812
IV	Debreczeni	Zemplén, Ung, Bereg, Ugocsa, Máramaros, Szat- már, Szabolcs, Hajdu, Szilágy vármegyék és Deb- reczen, Szatmár-Németi városok	6954	233	58	1200	952	2152
V	Nagyvárad	Bihar, Arad, Csanád, Bé- kés vármegyék és Nagy- várad, Arad városok	3660	252	63	735	635	1370
VI	Temesvári	Temes, Torontál, Krassó- Szörény vármegyék és Temesvár város	4696	345	86	190	1326	1516
VII	Szegedi	Bács-Bodrog, Csongrád vármegyék és Szeged, Szabadka, Zombor, Baja, Ujvidék városok	2273	329	82	613	410	1023
VIII	Pécsi	Baranya, Tolna, Somogy, Fehér vármegyék és Szé- kesfejérvár, Pécs városok	3174	292	73	865	295	1160
IX	Szombathelyi	Vas, Zala, Sopron, Győr, Veszprém vármegyék és Sopron, Győr városok	3266	269	67	986	484	1470
X	Kolozsvári	A 15 erdélyi vármegye és Kolozsvár, Marosvásár- hely városok	9380	204	51	773	1642	2415

folyó követelményeket az erdőgazdaság érdekeivel összhangba hozza.

Mennyire felel meg ez a beosztás a mezőgazdaság céljainak, nem kutatom. Az erdőgazdasági érdekek sikeres képviselőtének nézőpontjából azonban lehetetlenség, hogy hazánk Királyhágón túli része, annak mind a 15 megyéje, 9 millió kataszteri hold termő területtel egy kamarai kerületbe tartozzék. Hasonlóan lehetetlen, hogy a miskolczi kerület közel 6, a debreczeni közel 7 millió kat. hold területtel rendelkezék. E kerületekben is az erdőbirtok aránytalanul tulnyomó. Az elsőben főleg Zólyom-, Turóc-, Abauj-Torna-, Szepes, Liptó, Árva és Gömörmegyék, azonkívül Borsod, Heves és Nógrád megyék, utóbbiban Zemplén-, Ung-, Bereg, Máramaros, Ugocsa, Szatmár, Szabolcs, Hajdu és Szilágy megyék erdőségei szerepelnek.

Az erdélyi rész és Kelet-Magyarország erdőgazdasági érdekei tehát feltétlenül megkövetelnek még legalább 1—1 kamarát.

Nem is lesz ennek akadálya, *ha az erdőgazdaság kamarai érdekképviselője az erdőföldek térfogati arányában törvényileg biztosítva és szabályozva lesz.* Ekkor ugyanis az erdőgazdasággal foglalkozók, mint a szélső periferiákon a magyarság feltétlenül megbizható határőrei elégséges számban jutnak majd be a kamarákba és nemcsak a tulnyomóan erdőbirtok gazdasági érdekeinek válnak leg-hivatottabb támogatóivá, de lelkes őrei és védelmezői lesznek a magyar nemzeti nézőpontok érvényesülésének. Az erdőgazdasági érdekek szolgálatának érvényesülésével tehát nem lesz szükség arra, hogy csakis a magyar nemzeti szempontokból és a gazdasági érdekek feláldozása mellett pl. Erdélyben egy kamara létesíttessék, mert az erdőgazdasági érdekek helyes szolgálata a periferiákon,

egyben biztosítéka a magyar nemzeti nézőpontok érvényesülésének.

Az erdőgazdaság kamarai képviselőinek törvényes rendezését tehát hazánkban nemcsak az erdőgazdaság különleges viszonyai és nagy arányai, de az erdőbirtok territorialis megoszlása és a nemzetiségi viszonyok is feltétlenül megkövetelik.

Danckelmann dr., a nagy gazdaság-politikus még Poroszország részére is sürgette az erdőgazdaság kamarai képviselőinek törvényes rendezését akkor, amikor a gazdasági érdekképviselőre vonatkozó törvény a porosz képviselőház elé került. Pedig Poroszország javarészt sík föld és dombvidék, ahol az erdőgazdaság érdekeinek részleges visszaszorulása vagy akár sérelme nem olyan lényeges nemzetháztartási hiba, mint a hegyvidéken. Sürgette annak dacára, hogy a porosz birtokosok már akkor is nagy előszeretettel üzték az erdőgazdálkodást és így az erdőfenntartás nemzetháztartási célját és érdekeit ott különös veszély nem fenyegette.

Danckelmann dr. gazdaságpolitikai gondossága azonban még a porosz földre is igazolt, ha arra gondolunk, hogy az okszerű erdőgazdaság nemcsak erdőtalajt, hanem hosszú évtizedek alatt nevelt erdőállományt s benne nem egy helyütt nagy és nemzetháztartásilag is jelentős vagyont követel meg. Olyan vagyont kíván, mely ha bármely megfontolatlanúság miatt a jövőben prédára jutna, az erdőgazdálkodás létalapjai összeomlanának és az ujratertés megint évtizedes gazdasági tevékenységet, meg tetemes beruházási költséget igényelne.

Igazolt azonban Danckelmann dr.-nak részünkről is elfogadott álláspontja főleg akkor, ha az általános nézőpontokat, tehát azokat bíráljuk el, melyek főleg az erdő-

gazdálkodás tulajdonképpeni földjére, a hegyvidékre vonatkoznak. Arra a földre, ahol az erdőfenntartás és az erdőgazdálkodás érdekeinek teljes kielégítése nemcsak magángazdasági cél, hanem a nemzetháztartási érdek és általános jólét kriteriuma, mert kelléke és előfeltétele a közgazdaság majd minden tényezője boldogulásának.

Igazolja ezt az álláspontot az a körülmény is, hogy Bajorországban, Baden nagyhercegségben, Württembergben, Elsass-Lotharingiában, Szászországban, mint a német birodalom hegyvidékét magába foglaló országokban, épp úgy az osztrák birodalom összes tartományaiban, de sőt Svájcban, Svéd- és Norvégországban stb. *maig sem szervezték a gazdasági érdekképviselet intézményét kamarai formában.**)

E hegyes vidékeken, úgy hisszük, főleg *az érdek-*

*) Az egyesület is érdekképviselet, de mint fennebb bizonyítottuk, annak egy egészen más alakja.

Itt megjegyezzük, hogy Európa nemzetei közül csak Angliában és Poroszországban fejlődött ki eddig a kamarai intézmény. Anglia gazdasági kamarái (chambers of agriculture) a szabadtársulás elvén alapuló szervezetek. Ezek azután a középponti kamarában (central chamber of agriculture) egyesülnek.

A porosz kamarai intézményt előző értekezésünkben eléggé ismertettük. Franciaországban az első törvény, mely a gazdasági kamarák (chambres consultatives d'agriculture) szervezéséről szól, az 1851. évi márczius 20-iki volt. Egy 1852. évi törvény alapján e kamarák azonban megszűntek tulajdonképpeni érdekképviselet szervei lenni, hanem egyszerű közigazgatási tanácsadó szervekké lettek.

A kamarai rendszer e körülményben bizonyos kudarcot vallott, amiért is jóideig nem gondoltak a gazdasági érdekképviselet kamarai rendszerben való biztosítására.

1878 óta azonban az egymást követő földművelésügyi miniszterek mindegyike terjeszt egy törvényjavaslatot a parlament elé a gazdasági érdekképviselet szervezése tárgyában, de a parlament sohasem talált időt annak tárgyalására (L. Journal D'Agriculture Pratique 1902.)

Nevezetesebbek ezek közül: Bonthier de Rochefort, de Ladoncette, Méline Calvet, de Pontbriant és Lhopitheatu javaslatai, de különösen a gazdasági szindikátusok 1894. évben Lyonban megtartott kongresszusának javaslata.

E javaslatok mindegyike kétfős fokozattal tervezi az érdekképviseletet. Elsőfokozatu szervek lennének a kamarák, a második és fegőbb foku szervet pedig egy legfőbb tanács (conseil supérieur) képezné. L. Dr. Vásárhelyi: A mezőgazdasági érdekképviselet fejlődése 1903.

ellentétek felidezésének kikerülése szolgált okul arra, hogy a gazdasági kamara intézményét mellőzzék.

Ha pedig az óvatosság a nyugat hegyes vidékű országait fejlett közgazdasági viszonyaik és ország-világnak látványos erdőgazdaságuk mellett e jelentős intézménytől eddig teljesen távol tartotta, úgy legalább is elsőrendű feltétel nálunk, hogy az ezen intézményre vonatkozó törvényalkotásban ne mellőztessenek az erdőgazdaság anyagi és erkölcsi tekintetben szükséges garanciális biztosítékai. Ne hiányozzék a kívánatos előrelátással és körültekintéssel párosulni hivatott óvatosság, mely nagyobb fontosságú nemzetháztartási kérdések megoldásának igen jelentős tényezője. Az a gondosság, mely felül helyezkedik az egyoldalú érdekeken és a kérdést az ország jövő közgazdaságának céljai szempontjából, nemzetháztartási tekintetből bírálja el.

Ez a tekintet pedig csak megerősítheti álláspontunk helyességét.

Tovább fejtegetve ezek után és a jelzett alapon tárgyunkat, fel kell jegyeznünk e helyütt, hogy a gazdatársadalom véleménye megoszlik abban a kérdésben, hogy vajjon létesítsék-e a kamarákat betetőző országos középpont; s ha igen, országos kamara szerveztessék-e vagy az országos gazdatanács bizassék meg ezzel a feladattal.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága ellenzi az országos középpont létesítését, míg a múlt évben Nagyváradon megtartott országos gazdakongresszus egy ilyen intézmény mellett foglalt állást.

A földmivelésügyi miniszter kérdőpontjaira az előadó részéről a pécsi kongresszus elé terjesztett válaszokban az OMGE. is kívánja oly középponti kamara létesítését, melynek tagjait a kerületi kamarák egyenlő arányban válasz-

tanák. Kivánja válaszában, hogy „az országos kamara működésében országos jellegű gazdatársadalmi testületek és szövetkezetek, de különösen az OMGE. szavazótagokkal feltétlenül részt vehessen.“

Az erdőgazdasági nézőpontokból mi is szükségesnek tartjuk, hogy az esetre, ha a kerületi kamarák tényleg az erdőgazdaság érdekeinek szolgálatára is rendeltetnek, egy középponti szerv tetőzze be a kamarai intézményt.

Amit Rubinek vall,*) hogy a mezőgazdasági ügyek legfőbb fórumát: a földmivelési miniszteriumot lehetetlen érdekképviseleti közeg nélkül hagyni, valljuk mi is az erdőgazdasági érdekek nézőpontjából. Valljuk mi is, hogy „országos kérdésekben ki irányítsa a vidéki kamarákat, ki egyesítse országos akcióban, ki egyenlítse ki az ellentétes véleményeket, ki serkentsen és buzdítson s ki ellenőrizzen, ha egy középponti organumot nem létesítünk. De ki adjon a földmivelésügyi miniszternek is bizalmas és gyors felvilágosítást nemcsak általános fontosságú közgazdasági, de mezőgazdasági szakkérdésekben is?“

De valljuk ezzel egyetemben azt is, hogy a középponti kamarát nem képzeljük el akként szervezhetőnek, hogy az erdőgazdasági érdekeket a fenti alapon és kielégítően szolgálni képes legyen. Hogy az erdőgazdasági nézőpontokból kellően és minden irányban irányítani képes legyen a kamarákat, hogy egyesíthesse őket országos akcióban, kiegyenlíthesse az ellentétes véleményeket, ellenőrizhesse a kerületeket és a földmivelésügyi miniszternek, ha kell, bizalmas és gyors felvilágosítást adhasson nemcsak általános fontosságú közgazdasági, de különleges *erdőgazdasági* kérdésekben is.

*) Köztelek 1907. évi 66. szám.

Mi erre a célra egy országos erdőgazdasági tanácsot az erdőgazdaság részéről, amint az u. n. országos gazdatanácsot a mezőgazdaság részéről alkalmasabbnak valljuk.

Az országos gazdatanácsot országos szükség létesítette. Működési körébe a mezőgazdasági érdekek középponti képviselése bizonyára beilleszthető lesz.

Egy országos erdőgazdasági tanács létesítését ugyanis sürgetik a nemzetháztartás sokoldalú érdekei, amelyek elől kitérni nem lehet. Mi ezt az intézményt valljuk legalkalmasabbnak arra, hogy az erdőgazdasági érdekképviselést megfelelő középponti szerve is legyen.

Nem éppen a paritás elve, tehát formai okok, de az erdőgazdaságnak a nemzetháztartásban joggal elfoglalt fontos szerepe kívánja ezt. Az erdőgazdasági tanácsot ugyanis olyannak képzeljük és kívánjuk, amelyben a magyar erdőgazdaság megtalálhatja azokat a garanciákat, amelyeket az érdekképviselést fontos intézménye létesítésénél az erdőgazdaság jogos érdekei biztosításául jó eleve és teljes mértékben szereznie kell.

Az országos erdőgazdasági tanács intézménye betetőzné tehát azokat a garanciális biztosítékokat, amelyeket a mező- és erdőgazdasági érdekképviselést létesítésénél a fentiek okából kívánunk s úgy a nemzetháztartás, mint a magyar erdőgazdálkodás érdekeit szolgáló hivatott kamarai intézmény létesítéséhez a magunk részéről feltételül szabunk.

Leirtuk mindezt, mert ismerni véljük a magyar mező- és erdőgazdálkodás szükségleteit. És leirtuk, mert így és csak ilyen alapon hiszszük megoldhatni a mező- és erdőgazdasági érdekek képviselését olyan közösségben, mely az őstermelés e két legfontosabb ágazatának, épp úgy mint a magyar nemzet háztartásának talán jó sikerrel megfelelhethet.